

Vlaanderen
is omgeving

Vlaamse Overheid
Departement Omgeving
Afdeling Gebiedsontwikkeling,
Omgevingsplanning en –projecten
Directie Gebiedsontwikkeling
Team Mer
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
T 02/553 80 79
mer@vlaanderen.be
www.omgeving.vlaanderen.be

**Richtlijnen voor het MER bij het complex project
“Verbetering nautische toegankelijkheid tot de
(achter)haven van Zeebrugge”**

Initiatiefnemer:

Vlaamse Overheid
Departement Mobiliteit en Openbare werken
Maritieme Toegang

10 november 2020

CP-10-RL2

1. Inleiding

Het complex project 'Verbetering nautische toegankelijkheid tot de (achter)haven van Zeebrugge' omvat de bouw van een nieuwe zeesluis. De zeesluis moet de bereikbaarheid van de achterhaven voor schepen verbeteren en naar de toekomst blijven garanderen in het geval de bestaande P. Vandammesluis uitvalt of tijdelijk uitvalt door nodig onderhoud.

Het complex project is m.e.r.-plichtig volgens het DABM¹.

In een onderzoeksfase werden verschillende onderzoeken uitgevoerd, waaronder een MER. Het Team Mer betekende voor het MER op 17 mei 2017 de bijzondere richtlijnen. Die richtlijnen werden opgesteld rekening houdend met de raadpleging van adviesinstanties en het publiek over de alternatievenonderzoeksnota in oktober-november 2016. Het MER werd op zijn finale kwaliteit beoordeeld door het Team Mer op 28 april 2019. De onderzoeksfase eindigde met de beslissing (definitieve vaststelling) van de Vlaamse Regering op 28 juni 2019 over het voorkeursbesluit van het complex project.

De fase die vervolgens inging is de uitwerkingsfase van het complex project. Het doel van de uitwerkingsfase is om het voorkeursbesluit verder te concretiseren tot een realiseerbaar project waarbij ook de uitvoeringsmethodes bepaald zullen worden. De eerste stap in deze uitwerkingsfase is de opmaak van een projectonderzoeksnota (verder PON). Op basis van de PON zullen verdere onderzoeken worden uitgevoerd, die uiteindelijk zullen resulteren in één geïntegreerd projectbesluit (= het geheel van vergunningen en machtigingen, het bestemmingsplan, het actieprogramma en de milderende maatregelen die noodzakelijk zijn en verbonden zijn aan het project). Dat leidt tot de uitvoeringsfase, wat overeenkomt met de eigenlijke bouw (en aansluitend de exploitatie) van het investeringsproject.

Deze PON focust meer bepaald op de verdere uitwerking van de herbestemming en realisatie van een nieuwe zeesluis op de locatie Visart, de Nx in tunnel en noodzakelijke aanpassingen aan lokale wegenis. Daarnaast vormt ook de leefbaarheid van Zeebrugge een belangrijk aandachtspunt. De impact op de leefbaarheid en de buffering naar de omgeving toe van deze infrastructuurprojecten wordt dan ook onderzocht binnen dit project in het leefbaarheidsplan en maakt integraal deel uit van het project.

De publieke raadpleging over de PON liep van 8 juni 2020 tot en met 10 juli 2020. Deze raadpleging is niet decretaal verplicht. Parallel (van 2 juni 2020 tot en met 17 juli 2020) werd advies gevraagd aan verschillende adviesinstanties.

De PON gaat in hoofdzaak in op de onderzoeksmethode die in het MER zal worden toegepast voor het project-MER-niveau (in functie van een of meerdere omgevingsvergunningen). In de fase van integrale afweging van de redelijke alternatieven zal voor elk alternatief geduid worden welke conflicten er zich voordoen voor wat betreft de bestemmingen, en dus waar een herbestemming noodzakelijk zal zijn. Na de keuze van het inrichtingsalternatief zullen de gevolgen naar

¹ Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, B.S. 3 juni 1995, zoals herhaaldelijk gewijzigd.

herbestemming verder inzichtelijk gemaakt worden via een beoordeling van de milieueffecten op plan-MER-niveau. Waar mogelijk zal gesteund worden op de beoordeling op project-MER-niveau.

Het Team Mer stelt deze richtlijnen op om de methodologie vast te leggen die in het MER voor de uitwerkingsfase gevolgd moet worden. De richtlijnen houden rekening met de inhoudsvereisten, vermeld in artikel 4.2.8, §1, 5° en artikel 4.3.7 van het DABM, de adviezen van de adviesinstanties en de opmerkingen van het publiek en met de bespreking van de PON en de ontvangen reacties van de betrokken instanties tijdens de digitaal georganiseerde vergadering van 4 september 2020. Deze richtlijnen hebben betrekking op de reikwijdte, het detailleringniveau en de inhoudelijke aanpak van het MER. Na de keuze van het finaal inrichtingsalternatief zal in stap 3 van het geïntegreerd onderzoek het projectontwerp meer gedetailleerd uitgewerkt worden en opnieuw/aanvullend beoordeeld ter voorbereiding van het projectbesluit. De methodiek voor het MER zal voor deze stap eveneens op maat uitgewerkt worden en geëvalueerd worden d.m.v. bijkomende richtlijnen van het Team Mer.

2. Overwegingsdocument en geactualiseerde projectonderzoeksnota

Het projectteam stelde een *Overwegingsdocument bij de raadpleging van de projectonderzoeksnota* (verder overwegingsdocument) op waarin de details over de raadpleging zijn opgenomen. Het overwegingsdocument (versie 5 november 2020) wordt gelijktijdig met deze richtlijnen en de geactualiseerde PON gepubliceerd op de projectwebsite.

Het overwegingsdocument (versie 5 november 2020) geeft een overzicht van de raadpleging, de ontvangen inspraakreacties en adviezen, de antwoorden hierop en een overzicht van de aanpassingen aan de PON die daaruit desgevallend voortvloeiden. In de bijlage van het overwegingsdocument worden alle reacties opgelijst. Op deze manier wordt aangegeven hoe in het geïntegreerd onderzoek met de ontvangen opmerkingen zal worden omgegaan. Het overwegingsdocument is door het Team Mer nagekeken en beperkt aangevuld.

Het Team Mer onderschrijft met deze richtlijnen de analyse en voorgestelde aanpak in het overwegingsdocument (versie 5 november 2020). De analyse en voorgestelde aanpak tot verwerking liggen in lijn met de principes die het Team Mer toepast in milieueffectrapportage voor plannen en projecten.

Voor de categorieën die rechtstreeks aan het MER gerelateerd zijn en hun onderdelen (Projectbeschrijving, Alternatieven (redelijk en niet redelijk), Ontwikkelingsscenario's, Methodiek geïntegreerd onderzoek, Milieueffectenonderzoek, Bestemmingswijzigingen en opmaak GRUP) stemt het Team Mer in met de voorgestelde aanpassingen aan de geactualiseerde PON (versie 10 november 2020). Deze aanpassingen hebben rechtstreeks een invloed op de uitwerking en doorwerking van het MER.

Het MER moet aangeven waar een chronologisch overzicht kan gevonden worden met alle procedures die doorlopen moeten worden voordat de projectinvulling op het terrein gerealiseerd kan worden.

Het MER is niet alleen een hulp bij de besluitvorming, maar volgens art. 4.1.7. van het DABM moeten de conclusies ook doorwerken in de besluitvorming. Daarom moet het MER bij de voorstellen tot milderende maatregelen aangeven hoe deze zullen/kunnen doorwerken in het projectbesluit (inclusief RUP, omgevingsvergunning en flankerend beleid). Dit kan eventueel gebeuren d.m.v. één samenvattende tabel in de eindsynthese.

Deze richtlijnen moeten samen gelezen worden met het overwegingsdocument (versie 5 november 2020) en met de geactualiseerde PON (versie 10 november 2020). Het MER moet opgesteld worden zoals voorgesteld in de geactualiseerde PON, rekening houdend met de bijzondere aandachtspunten die in deze richtlijnen geformuleerd worden.

3. Bijzondere aandachtspunten voor het MER

Aannames over het project die in het onderzoek worden gebruikt moeten expliciet vermeld worden zodat ze - voor zover relevant - kunnen toegevoegd worden aan de **projectbeschrijving**.

In de onderzoeksfase is een uitgebreid alternatievenonderzoek uitgevoerd. De keuze uit het voorkeurbesluit wordt niet meer in vraag gesteld. In hoofdstuk 5 gaat de geactualiseerde PON in op de redelijke **alternatieven** die van toepassing zijn op het project.

De afbakening van het **studiegebied** moet in het MER voldoende gemotiveerd zijn per discipline, rekening houdend met het feit dat het studiegebied het volledige gebied moet omvatten waar relevante effecten van dit project zich kunnen voordoen. Op basis van de huidige inzichten wordt in de geactualiseerde PON de voorlopige afbakening weergegeven op figuur 13.2. Indien een uitbreiding/inkrimping nodig is voor een discipline of effectgroep, kan dit alsnog aangepast worden bij de algemene afbakening of bij de beschrijving in de betreffende discipline. De ruimtelijke afbakening wordt voor elke discipline duidelijk tekstueel omschreven en indien relevant en mogelijk, voorgesteld op kaart.

De geactualiseerde PON beschrijft volgende **situaties** die beschouwd worden in het geïntegreerd onderzoek:

- Bestaande situatie 2020: omschreven a.d.h.v. de meest recente gegevens m.b.t. de milieukwaliteit van het gebied.
- Referentiesituatie 2030 of nulalternatief
- Toekomstige of geplande situatie 2030
- Ontwikkelingsscenario's zoals opgenomen in hoofdstuk 7 van de geactualiseerde PON.

Voor elke discipline moet het MER een beschrijving van de **referentiesituatie** opnemen. Hierbij wordt, waar relevant, een opdeling gemaakt tussen de bestaande situatie 2020 en de referentiesituatie 2030 (nulalternatief). Voor de disciplines waar enkel gesteund wordt op de bestaande situatie 2020 zal in het MER geduid worden waarom er geen relevante wijzigingen worden verwacht tot 2030. Dit laatste is o.a. van belang bij de beoordeling op plan-MER-niveau waar er ook rekening moet gehouden worden met de planologische of juridische situatie. In het geval aannames, prognoses of kencijfers worden gebruikt, zal geduid worden vanwaar deze

gehaald werden, en waarom deze relevant/toepasbaar zijn voor voorliggend project- of studiegebied.

Wanneer er tijdens het opstellen van het MER nieuwe ontwikkelingsscenario's naar voor zouden komen die momenteel niet gekend zijn, moet worden geëvalueerd of deze kunnen leiden tot een wijziging van de referentiesituatie(s).

De **methodologie voor de effectvoorspelling** wordt binnen elke discipline in het MER duidelijk en transparant omschreven. Tevens wordt per discipline aangegeven op basis van welke criteria en indicatoren een effect beoordeeld wordt. In het MER zal het van belang zijn om de toepassing van de criteria en indicatoren helder en inzichtelijk te beschrijven bij de inschatting van de te verwachten effecten, zowel i.f.v. een absolute als een relatieve beoordeling.

Bij de (voorstellen tot) milderende maatregelen wordt aangegeven waar deze zullen/kunnen doorwerken. Het resterend effect na de milderende maatregelen wordt, indien mogelijk, aangegeven en gekoppeld aan het gehanteerde beoordelingskader. De oplijsting van (voorstellen tot) milderende maatregelen zal zowel in stap 1 'geïntegreerd onderzoek op projectniveau van de verschillende redelijke alternatieven' (alternatievenonderzoek) als in stap 3 'geïntegreerd onderzoek i.f.v. opmaak voorontwerp projectbesluit' (gekozen alternatief richting projectbesluit) gebeuren.

Het MER zal opgave doen van de **leemten in de kennis** die tijdens het uitvoeren van het milieueffectenonderzoek werden vastgesteld. Deze leemten kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de concrete inrichting van het projectgebied, maar kunnen ook betrekking hebben op de gebruikte onderzoeksmethode en het inzicht in het milieueffectenonderzoek. Het MER zal aangeven hoe met deze leemten is omgegaan en hoe zij kunnen doorwerken in de verdere besluitvorming.

In het MER zal per discipline aangegeven worden of er eventueel **opvolgingsmaatregelen** voor te stellen zijn die vanuit de leemten in de kennis noodzakelijk worden geacht of die nodig zijn in functie van de aanpak en inhoud voor de vervolgpprocedure en besluitvorming.

Een afzonderlijke **discipline-overschrijdende samenvatting** (inclusief de milderende maatregelen) maakt deel uit van het MER. Deze samenvatting geeft een overzicht van de verwachte gevolgen voor het milieu en hoe en in welke mate de voorgestelde maatregelen deze kunnen voorkomen of milderden. De **milderende maatregelen** zullen in één overzichtelijke tabel opgelijst worden. De milderende maatregelen die voorgesteld zijn vanuit verschillende disciplines zullen discipline-overschrijdend t.o.v. elkaar afgewogen worden.

De **niet-technische samenvatting** zal een afzonderlijk leesbaar deel van het rapport vormen dat de essentie van de overige delen beknopt en correct weergeeft. De tekst moet zodanig geschreven zijn dat hij begrijpelijk is voor een gemiddelde lezer. Figuren of kaarten dienen ter ondersteuning van de tekst in deze samenvatting te zijn opgenomen. Bij het schrijven van de niet-technische samenvatting kan gebruik gemaakt worden van de handleiding "niet-technische samenvatting" zoals gepubliceerd op www.mervlaanderen.be. Deze niet-technische samenvatting zal in het MER als afzonderlijk hoofdstuk opgenomen ofwel als afzonderlijk document opgesteld worden.

4. Goedkeuring team van erkende MER-deskundigen en MER-coördinator

Zoals voorgesteld in de PON wordt het MER opgesteld door een erkende MER-coördinator en door erkende MER-deskundigen voor de volgende disciplines: Bodem; Water; Biodiversiteit; Landschap, onroerend erfgoed en archeologie; Mobiliteit; Geluid en trillingen; Lucht; Mens Ruimte; Mens Gezondheid en Klimaat.

Het in de geactualiseerde PON voorgestelde team van erkende MER-deskundigen en de erkende MER-coördinator wordt goedgekeurd.

Wijzigingen aan het team van deskundigen in de loop van het m.e.r. moeten gemeld worden aan het Team Mer.

5. Besluit

Het overwegingsdocument van 5 november 2020 geeft op een volledige en overzichtelijke wijze weer hoe met de opmerkingen van de adviesinstanties en het publiek is omgegaan en wat de conclusies zijn over aan te passen punten in de projectonderzoeksnota. De PON (versie 10 november 2020) is in overeenstemming daarmee aangepast/geactualiseerd. Het MER moet worden uitgewerkt rekening houdend met deze conclusies.

Lina Grooten

Directiehoofd Directie Gebiedsontwikkeling
Afdeling Gebiedsontwikkeling, Omgevingsplanning en -projecten